

Landrechten

Mensenrechten

LANDRECHTEN

Over het thema:

Landrechten vormen een fundamenteel mensenrechten- en duurzaamheidsvraagstuk voor bedrijven en investeerders. Natuurlijke hulpbronnen raken uitgeput en de wereld populatie blijft toenemen. Huidige patronen van landbeheer en gebruik zijn veelal niet duurzaam en hebben verscheidene, vaak cumulatieve, negatieve gevolgen. Hierbij kan gedacht worden aan degradatie van het ecosysteem, verlies van biodiversiteit, afname en/of vervuiling van grond- en drinkwater, mensenrechtenschendingen, broeikasgassen, uitstoot, verlies van traditionele manieren van landgebruik, verlies van voorouderland en land met ceremoniële waarde, verlies aan kapitaal en inkomen door landonteigening en lokale conflicten. Ondanks de cruciale rol die land, inclusief natuurlijke hulpbronnen, speelt in de bestaanszekerheid en cultuur van de meeste mensen, zijn rechten ten aanzien van land in veel landen niet goed beschermd of gedefinieerd. De toenemende druk op land en water zorgt voor steeds grotere problemen voor miljoenen mensen, vooral voor vrouwen en gemarginaliseerde groepen.

Link met andere thema's:

Mensenrechten (zie verdieping), milieu en klimaat en ethisch ondernemen.

Richtlijnen en beleid

De Voluntary [Guidelines](#) on the Responsible Governance of Tenure of Land, Fisheries and Forests zijn een internationale leidraad voor duurzaam en verantwoord landgebruik. Het respecteert alle vormen van landgebruik: publiekelijk, privaat, communaal, inheems, en informeel. Deze richtlijnen benoemen de verantwoordelijkheden van overheden, de private sector en de maatschappij. Er is een praktische [gids](#) opgesteld voor investeerders. De richtlijnen bevatten belangrijke aanbevelingen voor investeerders met betrekking tot het respecteren van landrechten en landbeheer in lijn met internationale mensenrechtenverdragen.

Verdiepings-informatie

Mensenrechten, in het bijzonder economische, sociale en culturele (ESC) rechten, spelen een centrale rol bij landgerelateerde vraagstukken. Degenen die met bedreigingen van hun land worden geconfronteerd, vertrouwen op rechten zoals het recht op voedsel, het recht op water, en het recht op huisvesting. De [VN-verklaring](#) over de rechten van inheemse volkeren erkent de individuele en collectieve rechten van inheemse volkeren. Inheemse volkeren hebben het recht op Free, Prior, and Informed Consent (FPIC) voordat een investering in hun land plaatsvindt.

LANDRECHTEN

Risicosectoren en specifieke risico's

Sectoren: agrarische grondstoffen, mijnbouw, olie- en gaswinning, infrastructuur, bosbouw, energiesector. Risico wanneer grootschalige overdracht van landrechten van lokale mensen wordt vereist, wat mogelijk leidt tot gedwongen verhuizingen. Verhoogd risico wanneer "het land" bossen heeft of zich bevindt in een gebied met een hoge biodiversiteit dat waarschijnlijk zal worden vernietigd of beschadigd door het project. Verhoogd risico in landen die rechten voor inheemse volkeren niet erkennen. Verhoogd risico bij bedrijven die geen mensenrechtenbeleid hebben die specifiek opneemt dat zij de hoogste internationale standaarden handhaven met betrekking tot landrechten. Zo moet er duidelijke taal zijn dat de landrechten van inheemse volkeren en lokale gemeenschappen wordt gerespecteerd, inclusief maatregelen voor implementatie.

Tools:

[Free, Prior and Informed Consent is een recht voor inheemse gemeenschappen en een best practice voor lokale gemeenschappen](#). Het gaat er onder andere om dat gemeenschappen worden geconsulteerd vooraf aan een investering, dat ze inspraak hebben, dat ze ruimte voor onderhandeling hebben en dat ze nee tegen een investering kunnen zeggen. En dat ze tijdens de gehele project/investering fase actief betrokken blijven. Zie ook de [guidelines](#) van de VGGTs voor investeerders.

Indicatoren

Het bedrijf waarin wordt geïnvesteerd heeft een formeel mensenrechten beleid, waarin het zich committeert aan het respecteren van landrechten van Inheemse Volkeren, [vrouwen](#) en mannen van Lokale Gemeenschappen, conform de [VGGTs](#) en [FPIC](#). Het bedrijf heeft formele programma's of initiatieven ter ondersteuning van de implementatie van bovengenoemde richtlijnen en standaarden. Het bedrijf waarin wordt geïnvesteerd is transparant over risico's gerelateerd aan landrechten, eventuele conflicten, en hoe het met deze conflicten omgaat. Het bedrijf waarin wordt geïnvesteerd rapporteert over mensenrechten kwesties en gerelateerde due diligence processen. Uitvoeren van milieu en mensenrechten assessments conform internationale standaarden.

Met wie kan ik contact opnemen:

[Imke Greven](#), Oxfam Novib